KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 27.4.2022 r.
SWD(2022) 650 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA Z OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi:

Wniosek w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady

dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (wersja przekształcona)

{COM(2022) 650 final} - {SEC(2022) 200 final} - {SWD(2022) 651 final}

Streszczenie oceny skutków

Inicjatywa ustawodawcza w sprawie przeglądu dyrektywy dotyczącej rezydentów długoterminowych (program prac Komisji na 2021 r.)

A. Zasadność działań

Dlaczego należy podjąć działania? Na czym polega problem?

Głównym celem dyrektywy w sprawie rezydentów długoterminowych jest integracja obywateli państw trzecich zamieszkałych długoterminowo w państwach członkowskich. Integracja stanowi zasadniczy element wspierania spójności gospodarczej i społecznej, będącej jednym z podstawowych celów UE. Dyrektywa określa zatem warunki, na jakich obywatele państw trzecich, którzy legalnie i nieprzerwanie zamieszkują w państwie członkowskim, mogą uzyskać „status rezydenta długoterminowego UE". Jak jednak podkreślono już w 2019 r. w ocenie adekwatności przepisów dotyczących legalnej migracji i w sprawozdaniu z wdrożenia dyrektywy, niektóre utrzymujące się problemy nadal utrudniają pełne osiągnięcie celów dyrektywy. W szczególności:

1) wielu obywateli państw trzecich napotyka szereg **przeszkód w uzyskaniu statusu rezydenta długoterminowego UE** i nie może z niego korzystać, podczas gdy status ten umożliwia integrację w społeczeństwie przyjmującym;
2) istnieją **przeszkody utrudniające integrację rezydentów długoterminowych**, które wynikają z braku jasności i spójności w zakresie praw związanych z unijnym statusem;
3) obywatele państw trzecich posiadający zezwolenia na pobyt rezydentów długoterminowych UE napotykają szereg **przeszkód w korzystaniu z prawa do przemieszczania się i pobytu w innych państwach członkowskich**.

Jaki jest cel inicjatywy?

Przedmiotowa inicjatywa służy realizacji następujących **ogólnych celów polityki**:

1) zapewnienie skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi w UE przez zbliżenie i harmonizację przepisów krajowych państw członkowskich;
2) zapewnienie sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich zamieszkujących legalnie w UE;
3) zwiększenie konkurencyjności UE oraz wzmocnienie jej wzrostu gospodarczego.

Wyznaczone **szczegółowe cele polityki** odpowiadają wyżej wymienionym głównym problemom i zmierzają do:

1) stworzenia bardziej spójnego, efektywnego i sprawiedliwego systemu uzyskiwania statusu rezydenta długoterminowego UE;
2) ułatwienia rezydentom długoterminowym korzystania z prawa do przemieszczania się i pobytu w innych państwach członkowskich (ułatwienia mobilności wewnątrzunijnej);
3) zwiększenia praw rezydentów długoterminowych i ich rodzin.

Na czym polega wartość dodana podjęcia działań na poziomie UE?

Państwa członkowskie, działając indywidualnie, nie są w stanie osiągnąć celu, jakim jest poprawa wykorzystania i skuteczności statusu rezydenta długoterminowego UE. Dalsze usprawnianie wspólnych procedur wymaga działań ze strony UE. Wskazane powyżej problemy będą się prawdopodobnie utrzymywać i są bezpośrednio związane z obowiązującymi przepisami. W szczególności skuteczne przepisy dotyczące mobilności wewnątrzunijnej można określić jedynie na szczeblu UE.

B. Rozwiązania

Jakie warianty legislacyjne i nielegislacyjne rozważono? Czy wskazano preferowany wariant? Jak uzasadniono ten wybór lub jego brak?

W ocenie skutków rozpatrzono **cztery warianty** o różnym poziomie interwencji UE.

- **Wariant 1** obejmuje **działania o charakterze nieustawodawczym** mające na celu poprawę sposobu wdrażania dyrektywy i promowanie statusu rezydenta długoterminowego UE.
- **Wariant 2** przewiduje **ukierunkowany przegląd dyrektywy** mający na celu zapewnienie równych warunków działania w porównaniu ze statusami krajowymi oraz wzmocnienie praw rezydentów długoterminowych, w tym ułatwienie mobilności wewnątrzunijnej.
- **Wariant 3** zakłada **szerzej zakrojony przegląd dyrektywy**, obejmujący środki przewidziane w wariancie 2, i upraszcza warunki uzyskania statusu rezydenta długoterminowego UE.
- **Wariant 4** przewiduje **gruntowny przegląd legislacyjny dyrektywy**, prowadzący do ustanowienia jednego

statusu rezydenta stałego UE, zniesienie systemów krajowych i przyznanie prawa do swobodnego przemieszczania się w obrębie UE rezydentom długoterminowym.

Preferowany jest **wariant 3**. Wariant ten pomoże rozwiązać wszystkie zidentyfikowane problemy i poprawić ogólne wdrożenie dyrektywy. Ma najlepszy wpływ na warunki społeczne i gospodarcze. Najłatwiej go też zrealizować z politycznego punktu widzenia.

Jak kształtuje się poparcie dla poszczególnych wariantów?

Parlament Europejski opowiada się za przeglądem legislacyjnym dyrektywy, który uwzględniałby wszystkie zidentyfikowane problemy. Niektóre **państwa członkowskie** wyraziły obawy dotyczące przeglądu legislacyjnego dyrektywy, podczas gdy inne są otwarte na zmiany przewidziane w wariantach 2 i 3. Wszystkie państwa członkowskie sprzeciwiły się gruntownemu przeglądowi tego aktu. Większość **zainteresowanych stron**, z którymi przeprowadzono konsultacje (społeczeństwo obywatelskie, partnerzy gospodarczy i społeczni oraz eksperci w dziedzinie legalnej migracji), opowiada się za środkami przewidzianymi w wariantach 2 i 3.

C. Skutki wdrożenia preferowanego wariantu

Jakie korzyści przyniesie wdrożenie preferowanego wariantu?

Preferowany wariant obejmuje liczne środki zmierzające do usunięcia większości zidentyfikowanych niedociągnięć w przepisach dyrektywy we wszystkich problematycznych obszarach. Oczekuje się, że będzie on korzystny pod względem społecznym i gospodarczym. Korzyści gospodarcze opierają się na założeniu, że większa liczba obywateli państw trzecich będzie mogła korzystać ze statusu rezydenta długoterminowego UE oraz wiążących się z nim praw oraz że wyższy odsetek obywateli państw trzecich przemieści się do innych państw członkowskich. To z kolei doprowadzi do wzrostu ogólnych dochodów podatkowych, zwiększenia wydajności i wydatków oraz poprawy wzrostu gospodarczego. Preferowany wariant strategiczny zapewni również większą spójność z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Ponadto zakłada się, że preferowany wariant będzie najlepszym rozwiązaniem wobec sporadycznie rozbieżnych stanowisk zainteresowanych stron (zob. sekcja powyżej): z politycznego punktu widzenia jest zatem wariantem, który najłatwiej zrealizować.

Jakie są główne koszty preferowanego wariantu?

Szacunkowe koszty preferowanego wariantu dla państw członkowskich są następujące:

- jednorazowe koszty administracyjne: 781 000 EUR;
- stałe koszty administracyjne: 151 000 EUR;
- jednorazowe koszty przestrzegania przepisów: 452 000 EUR;
- stałe koszty przestrzegania przepisów: 900 000 EUR.

Szacuje się również następujące stałe (średnie roczne) oszczędności kosztów:

- państwa członkowskie: 24 500 EUR;
- obywatele państw trzecich: 1 145 000 EUR;
- przedsiębiorstwa unijne: 112 700 EUR.

Jaki to będzie miało wpływ na biznes, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz mikroprzedsiębiorstwa?

Preferowany wariant jest korzystny dla przedsiębiorców; w szczególności korzystne są środki ułatwiające mobilność wewnątrzunijną. Pracodawcy, a w szczególności MŚP, będą mieli dostęp do większej puli wykwalifikowanych obywateli państw trzecich, zamieszkujących już legalnie w UE.

Czy przewiduje się znaczące skutki dla budżetów i administracji krajowych?

Właściwe organy krajowe będą musiały dostosować istniejące procedury i zapewnić zgodność z nowymi przepisami w związku z mechanizmem mającym zapewnić równe warunki, zmienionymi zasadami uzyskiwania statusu rezydenta długoterminowego oraz środkami wspierającymi mobilność wewnątrzunijną. Preferowany wariant wiąże się jednak ze znacznym uproszczeniem zasad, co do pewnego stopnia równoważy koszty administracyjne i koszty przestrzegania przepisów.

Czy wystąpią inne znaczące skutki?

Preferowany wariant będzie miał pozytywny wpływ na obywateli państw trzecich, którzy skorzystają na środkach wprowadzających równe warunki działania. Będą oni mieli rzeczywisty wybór między zezwoleniem na pobyt rezydenta długoterminowego UE a krajowymi zezwoleniami na pobyt długoterminowy, będą mogli łatwiej spełnić warunki uzyskania statusu rezydenta długoterminowego UE, będą też korzystać z większych praw, m.in. prawa do mobilności wewnątrzunijnej, oraz z możliwości migracji cyrkulacyjnej.

D. Działania następcze

Kiedy nastąpi przegląd przyjętej polityki?
W art. 24 dyrektywy przewidziano już obowiązki sprawozdawcze, tj. obowiązek regularnego przedstawiania przez Komisję sprawozdań ze stosowania dyrektywy w państwach członkowskich oraz proponowania niezbędnych w jej ocenie zmian. Obowiązki te będą miały zastosowanie również do przepisów dyrektywy zmienionych w wyniku przeglądu.